

Costums desapareguts diversos

Granollers

Ubicació

Comarca: Vallès Oriental
Lloc/Adreça: Granollers
Alçada: 144

Coordenades:

Latitud: 41.608122765168
Longitud: 2.2871403208129
UTM Est (X): 440602
UTM Nord (Y): 4606513

Classificació

Número de fitxa 08096 - 487
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Costumari
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle XVIII-XX
Autoria de l'element: Desconeguda
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Tradicions en desús.
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Sense ús
Titularitat Pública
Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dc., 03/04/2024 - 11:43

Descripció

Selecció d'alguns dels antics costums més singulars de Granollers, de caire divers, avui ja desapareguts. Cal dir que alguns no eren del tot específics només de Granollers.

EL TOC DE TRES QUARTS DE DUES. A aquesta hora es feia un repic de campanes que era el senyal per reprendre el treball. Marcava costums tradicionals, el començament de la segona part de la jornada, i tots els actes de la tarda es feien des d'aquella hora (GARRELL, 1960).

LA DIADA DELS INNOCENTS, que arreu és el 28 de desembre, a Granollers començava el dia 27 i acabava el 28 "a tres quarts de dues". Ve de quan la Festa Major es feia per Sant Esteve (GARRELL, 1960).

ELS ESQUELLOTS. Un vidu o una vídua s'han casat, "ha trobat estrop", i es fan esquellots en honor dels nuvis reincidents. Es feia xivarri i es pregonaven els noms i les senyes personals de les "víctimes" a totes les cantonades mentre es cridava: "Volem vi, volem vi, aiguardent i marrasquí!" Els esquellots es feien els vespres, i la gresca a vegades durava un sol vespre. Altres vegades s'anava repetint fins que el tribut és feia efectiu.

OLLA DELS POBRES. Àpat col·lectiu característic de les Carnestoltes a Granollers (AMADES, 1985, II: 369). Un o dos diumenges abans les autoritats passaven a captar de casa en casa, i el dilluns, de bon matí, es posava la cuina sota les voltes de la Porxada. En un rengle de focs es col·locaven les grosses calderes on es coïa el menjar que a primera hora de la tarda es repartia. Per la Festa Major també era un acte típic un àpat per als pobres.

TALLAR ELS NÚVOLS. A finals del s. XIX hi havia un tallador de núvols molt acreditat. Pujava dalt d'un serrat, s'encarava als núvols i gesticulava ràpidament amb dos ganivets, tot recitant conjurs per efecte dels quals matava les bruixes que menaven la nuvolada, i de seguida es desfeia o esvaïa. La pagesia de la rodalia, els dies de mercat, li portava gran abundor de queviures en agraïment perquè li salvava les collites (AMADES, 1985, IV: 671).

SENYALS DE PROTECCIÓ. Molt possiblement relacionada amb el ritus del salpàs, s'ha trobat un element d'interès a la masia de Can Bassa. És l'acostumada creu inscrita dins d'un cercol i pintada amb almagra que ha estat descolorida, encara que resta la seva empremta. Aquesta creu era molt habitual en masies, i al seu costat es clavaven a la porta les fulles de palma beneïdes el dia de Pasqua formant també creus.

FESTA DE LES DUES VERGES. Festa específica de Palou. La gran festa de les dues Verges era els tres dies anteriors a l'Ascensió; se celebraven misses, el dilluns a la capella del Lledó, el dimarts a les Aigües i el dimecres a la parròquia, i els palouencs visitaven cada dia les Verges (BAULIES, 1965).

FESTA DEL DILLUNS DE PASQUA DE PENTECOSTA. Després de missa la gent de Palou anava en processó a la capella o santuari de la Mare de Déu de Bellulla o de la Perla del Vallès, saludaven havent dinat la Mare de Déu de Montserrat, i de tornada passaven per la parròquia de Sant Esteve de Granollers, i continuaven cap a Palou, on finien amb el càntic del Regina Coeli a les capelles de les Aigües i del Lledó (BAULIES, 1965). Aquesta era una festa important, desapareguda a principis del XIX.

EL FOC DE SANT ESTEVE. A la sortida de l'Ofici solemne dedicat al sant, i acabada la processó al seu honor, l'alcalde encenia un foc i al seu entorn hi era tothom. Es torraven i menjaven castanyes, i la cendra de la foguera no era recollida fins la vigília de la festa de sant Antoni.

LA PROCESSÓ DEL DIUMENGE DE RAMS. Suposava un predomini del paper femení en una festa d'equinocci, una mena de ritu de fecunditat, subratllat en el fet de ser una manifestació ritual netament femenina. El diumenge de Rams sortia una processó organitzada per la confraria de la Mare de Déu dels Dolors, de la qual només formaven part dones. En tota la processó no hi anava cap home, llevat dels qui portaven els misteris, i ningú no els veia, perquè anaven amagats sota del faldellí de vellut morat, de seda,

que penjava dels baiards (AMADES, 1985, II: 712).

EL CANT DELS REIS. Anar a "cantar els reis" era com segueix: es preparava uns dies abans per a fer l'agrupament de la colla de cantaires, que era de vuit o deu vailets d'un mateix veïnat, i la nit de reis, posats amb les millors robes, anaven a la casa del banderer i es guarnien amb uns davantals, unes cuirasses, unes corones reials, tot fet de papers de colors, esmaltats amb estels d'or o d'argent. Els nens, proveïts d'un bastó o d'un tros de canya, i el banderer amb un penó, també fet de papers acolorits, i un altre amb una cistella, es llençaven al carrer a fer els seus càntics a les cases dels amics, coneguts i per suposat, familiars. En ésser davant la casa on havien d'actuar, el cap de colla obria la porta i deia, en veu ben alta: "Els tres Reis de l'Orient/de Llevant van a Ponent,/vers l'estrella guiadora/del Portal de Betlem!.../ Ballarem o no ballarem?... Blem!, Blem!.../ I, com que la resposta era afirmativa, començaven la cançó, que curiosament era la lletra del Ball del Villano o Vilano, que segurament procedeix de l'antic Ball del Villano, molt popular en terres castellanes, i que deia: "El villano no té pa - i treballa i treballa, /el villano no té pa - i treballa com un ca; com un ca, com un gos, - com un perro, perro, perro, / com un ca, com un gos, -com un perro rabiós....(segueix). I tot seguit donaven cops de bastó a terra, en un cercle imaginari, i finien amb la nadala del Noi de la Mare. Els donaven la paga i seguien la ruta" (GARRELL, 1960).

Bibliografia

AMADES, J. (1985). *Costumari Català*. El curs de l'any. Barcelona. Edit. Salvat.

BAULIES I CORTAL, Jordi (1965). *Granollers*. Barcelona, Biblioteca Selecta, volum. 372.

GARRELL I ALSINA, Amador (1960). *Granollers, vila oberta*, Granollers, Gràfiques Garrell.

